

DE PENDONS (BREU TRACTAT VEXIL·LOLÒGIC)

UNA BANDERA NO TÉ SIGNIFICAT en soledat. No hi ha banderes que siguen només d'un ni té sentit l'existència d'una sola bandera per a tothom. Cal que hi haja algú amb qui afirmar-se i algú davant de qui reafirmar-se. Les banderes t'interpel·len. «Estàs amb mi o estàs contra mi?». Declarar-te neutral serveix per a ben poc, és com dir que posposes els teus plans d'agressió, i potser amb això pugues impedir momentàniament que t'agredisquen, que no és poca cosa. Però de cap manera es pot dir: «No en tinc cap». En això les banderes són com les religions, a les que, per cert, solen anar associades.

Les banderes són símbols de símbols, no necessiten explicacions, són immensos monuments tautològics, signes moebians que s'expliquen a si mateixos i que, per això, tant se'n dona el que diguen. La devoció a la bandera se situa entre l'engany cognitiu propi del pensament màgic, pre-lògic, purament emocional, i l'engany, també màgic, de la prestidigitació, de l'il·lusionisme, de la falsa taumatúrgia. La bandera és l'equivalent al capot que sacseja el torero davant del bou. Què és, sinó això, el que porten els banderers en les batalles? No exhibeixen la bandera tant per a estimular els combatents del seu costat, que no la veuen, com per a estimular l'envestida del contrari: totes les banderes són còmplices i la seua pitjor derrota és que no hi haja batalla.

Uns la cusen, la saluden, la besen, l'enlairen; altres la cremen, la xafen, l'esgarren, es torquen el cul amb ella, s'hi caguen, i no s'adonen que, en fer-ho, excreten la seua pròpia bandera. En la mesura que les banderes compleixen la necessitat de marcar territori, característica d'espècies animals assimilables a la nostra, no són diferents d'una micció o una deposició estratègicament dipositada.

Hi ha qui té por de no existir si no va degudament senyalitzat, i fa de si mateix un puzzle de banderes, banderoles, banderins i banderetes: la de la pàtria, la del club de futbol, la del seu poble, la de les seues quimeres. Com un bou ple de banderilles, com un santó recobert d'estampes, com un pal ple d'anuncis, com la paret d'un solar plena de grafitis. La bandera és el títol de propietat que s'estaca sobre un cervell, de la mateixa manera que se senyalitza una parcel·la, un naufragi, una mina, una cota. Les banderes tenen tendència a ocupar tots els territoris, sobretot els mentals. Si no estàs en territori d'una, estàs en el d'altra. No poques vegades et veus obligat a triar. I d'ací, també, la temptació d'adherir-se a qualsevulla a fi que et deixen en pau, però, sobretot, per a evitar caure en territori de ningú, perquè en qüestió de banderes això és un pecat greu. Dubtosa manera, la de les banderes, de proporcionar identitat, quan per a aconseguir-la necessites enrasar-te amb una multitud prèviament allisada.

Les banderes viuen dels vius, però són també uns ens notablement necròfags. Se solen abalçar sobre els morts i els cobreixen com una amant embogida, com per a evitar que ningú més que ella els toque. Apoderar-se de certs cadàvers i de la seua memòria és una de les seues obsessions característiques. És un tret que adquireix tints especialment obscurs si, com esdevé tantes vegades, el mort ha mort per ella. O això diuen, perquè ell no pot al·legar ja res.

Les banderes són com el paper d'atrapar mosques. Els que no se senten prou atrets per la seua aroma i els seus colors, i no queden adherits en la seua substància viscosa o aconseguen desenganxar-s'hi, són considerats traïdors. Un ésser sense bandera és un traïdor a totes les banderes, i elles tractaran de fer d'ell un pària.

Anar pel món sense bandera és anar nu, en pèl, suposa quedar exposat a inclemències socials que poden arribar a ser d'una virulència extrema. Per això hi ha qui en porta tres o quatre en la butxaca. Les banderes, principi i fi de l'homogeneïtat, són incompatibles amb qualsevol forma d'heterodòxia. Les banderes són enemigues acèrrimes de la complexitat i representen sempre, per definició, l'ortodòxia. Per això són un emblema més aviat dubtós per a qualsevol revolució mitjanament versemblant.

Una bandera va sempre a dalt, molt per damunt de qualsevol caparró, no sols per a fer-se visible, sinó, sobretot, per a proclamar la seua ascendència sobre tot el que és davall seu. Recluten fàcilment als qui tenen una gran inclinació gregària per satisfer, als qui tenen el sentit de l'orientació avariats i l'autoestima esmorteïda, encara que, en alguns casos, no tant com l'ambició. Aquests éssers necessitats de consol en cap lloc se senten tan aprofitats com darrere d'una bandera.

També s'ha dit que als canalles, als impostors, als mentiders els agrada d'utilitzar les banderes a tall de refugi. I sí, darrere de cada bandera sol amagar-se una immensa riulla. Però de vegades, també, l'apartes i no hi ha ningú. O de vegades trobes, acatxapat al darrere, diguen-te bona nit, al cínic que ahir enarborava entusiàsticament la bandera contrària. O al diminut Màgic d'Oz, pujat a un tamboret, donant ordres a la teua consciència a través d'un descosit. I és que, ben mirat, una bandera també s'assembla a una cortina.

LA INDÚSTRIA MEMÈTICA

AQUESTA ÉS UNA ÈPOCA LOQUAÇ. Això no vol dir que és eloqüent ni lluminosa. La major part del que s'hi enuncia és reiteració, els tòpics es mesclen amb els arguments, les mentides amb les veritats i allò que ha estat provat, amb el que simplement se suposa. Són uns temps excel·lents per a aquells que supleixen la falta de talent amb retòrica, per als xarlatans, per als que suren gràcies a la seua facúndia, per als embolicadors, per als tocacampanes. Hi ha hagut èpoques en què tota aquesta gent ho ha tingut més difícil o en què ha hagut de conformar-se a fer ús de les seues habilitats davant d'un auditori limitat. Però aquest és un període històric en què les audiències s'han fet immenses, i estan constituïdes, d'una banda per uns que tenen una por atroç a callar, perquè si ho fan igual, deixen d'existir, i d'altra per uns a qui els espanta que ningú no els diga res, perquè també temen que això els mene a la desaparició. I així és com el món s'ha acabat omplint de soroll i els venedors de botzines s'han omplert les butxaques a la callada.

Ningú no dubta que Walter Benjamin tenia raó, però encara que ell ja intuïa el pro i el contra de la qüestió, segurament se sentiria alarmat si veiés les dimensions que ha assolit el fenomen que albirà en el seu celebèrrim assaig *L'obra d'art a l'època de la seua reproductibilitat tècnica*, publicat el 1936, on deia:

Amb l'expansió creixent de la premsa, una part cada vegada més gran de lectors va passar, ocasionalment per ara, a formar part dels qui escriuen. La cosa va començar en obrir-los la seua bústia la premsa diària;

avui ocorre que a penes hi ha un europeu [...] que no haja trobat alguna vegada l'ocasió de publicar una experiència laboral, una queixa, un reportatge o alguna cosa semblant. La distinció entre autor i públic està per tant a punt de perdre el seu caràcter sistemàtic [...]. El lector està sempre disposat a passar a ser un escriptor [...], aconseguix accés a l'estat d'autor.

Això era ja així en els anys trenta, i avui és més veritat que aleshores. Ara a tots se'ns brinda l'oportunitat de dir la nostra. Però alguna cosa falla quan el que fem, sobretot, és repetir idees alienes amb resultats si més no anodins. Dóna igual com és d'elevada una idea en origen: una banalitat mil vegades repetida no fa una genialitat, però una genialitat mil vegades repetida esdevé invariablement una banalitat. Fa temps que a les paraules els està passant com als antibiòtics, que estan perdent eficàcia de tant usar-les i d'usar-les tan malament.

Richard Dawkins pareixia que l'havia encertat quan va tindre la intuïció del mem. Segons la idea original, que data de mitjans dels anys setanta, abans de l'era d'Internet, «mem» seria el replicador cultural que pren el relleu del replicador genètic, el gen, *gene* en anglès. Aquest nou replicador, el *meme* seria, segons Dawkins, «una unitat de transmissió cultural, o una unitat d'imitació» que utilitza com a caldo de cultiu la cultura humana. «Exemples de mems —deia Dawkins en *El gen egoista*— són: tonades o sons, idees, consignes, modes pel que fa a la vestimenta, formes de fabricar atuells o de construir arcs», i citava com a exemple suprem de mem la idea de Déu: «Déu existeix, encara que siga en la forma d'un mem amb un alt valor de supervivència, o poder encomanadís, en el medi ambient creat per la cultura humana». Dawkins es referia clarament a conceptes culturals que havien resultat reeixits després de molts segles d'història i múltiples mutacions, no a la gracieta que avui va de telèfon en te-

lèfon com un poll, per a anar a perdre's ràpidament en la jungla de les xarxes socials. Gràcies a Internet, el concepte de mem ha acabat en una fotesa. És una favada que es repeteix, o una cosa amb trellat que, a còpia de repetir-se, esdevé una favada. Internet tendeix a trivialitzar-ho tot, i el que ha passat amb la idea mateixa de mem n'és la prova fefaent.

A això cal afegir que igual que ha aparegut una enginyeria genètica, també ha aparegut una enginyeria «memètica». Una indústria, més aviat. No ho explica tot, però confirma el que apuntava Benjamin quan, en l'obra esmentada, recordava que l'alineament creixent de les masses és l'altra cara d'un mateix i únic succés, a saber:

El feixisme intenta organitzar les masses recentment proletaritzades sense tocar les condicions de la propietat que aquestes masses urgeixen a suprimir. El feixisme veu la seua salvació en el fet que les masses arriben a expressar-se (però que de cap manera fan valdre els seus drets). Les masses tenen dret a exigir que es modifiquen les condicions de la propietat; el feixisme procura que s'expressen precisament en la conservació d'aquestes condicions. En conseqüència, tot desemboca en un esteticisme de la vida política.

I afegia que:

Tots els esforços per un esteticisme polític culminen en un sol punt: la guerra. La guerra, i només ella, fa possible dotar d'una meta els moviments de masses de gran escala, tot conservant les condicions heretades de la propietat. Així és com es formula l'estat de la qüestió des de la política. Des de la tècnica es formula de la manera següent: només la guerra fa possible mobilitzar tots els mitjans tècnics del temps present, conservant alhora les condicions de la propietat.

Són paraules que van ser dites en ple auge dels règims feixistes, en els albors de la segona guerra mundial, i per tant cal extrapolar-les amb compte. Però si ens resulten tan inquietants en els temps actuals, és per alguna cosa. Ja està més que demostrat que la guerra no sols es fa amb canons. Encara que, si cal, també.

In púrribus

L'HOME PERDUT

FA UNA FILA D'ORFE QUE COMMOU. No ens estranyaria gens descobrir que va ser criat en un asil d'infants. Però la nostra imaginació no té dret a ser menys generosa amb ell que amb els seus superiors, jerarques de la milícia que, de segur, descendien de vetustes i ben acreditades sagues aristocràtiques, així que suposarem que el paio va nàixer al si d'una honorable família de classe mitjana, la més abundant en aquella època segons diuen. Conjecturem que va tindre una mare amorosa que quan era un monyicot li netejava els mocs, el banyava, li besava les natges i li feia pets amb la boca sobre la panxeta, una mare que li cantava cançons de bressol primer i li llegia contes més tard, fins que a ell van començar a eixir-li pèls en les aixelles i en altres parts igual d'abundoses en glàndules sudorípares i es va decantar per un altre tipus de ficcions. Imaginem també que un professor prussià,

que s'assemblava a Emil Jannings abans de conèixer Marlene Dietrich i perdre la xaveta, li va fer memoritzar els noms dels reis i els emperadors del Sacre Imperi Romà Germànic, i que li va ensenyar un poc de geografia física, a fer números, a dibuixar figures geomètriques i un poc d'àlgebra. Suposem igualment que l'obligaren a aprendre de memòria la cartilla d'urbanitat i els senyals de circulació. Suposem, per què no, que va somiar de ser cantant de cabaret a Berlín, violinista a Viena o pintor a Weimar. Suposem, finalment, que un capellà catòlic o un pastor protestant (per allí n'hi ha dels uns i dels altres a parts iguals) li va parlar del bé i del mal, i el va convèncer que estava dotat de lliure albir. I suposem que ell s'ho va creure i, atret per una idea tan suggestiva, va estendre el concepte més enllà del que dicta la doctrina i la sensatesa. Els avisos de Marx, Nietzsche, Freud o Kafka no li van arribar, i si ho van fer, va ser degudament desprestigiats i anatematitzats. Així va ser com va créixer convençut que, si s'ho proposava, i si no s'encreuava en la seua vida una catàstrofe, podria aconseguir la xicona més bella del seu poble, de trenes atapeïdes i gropa igual de compacta, i tindre tres fills, acumular una fortuna raonable i viure en una bonica casa rodejada d'avets blancs. No debades era un ésser lliure. Va arribar a pensar que la seua voluntat era quasi omnímoda. Les catàstrofes se les prefigurava com el que li havien dit que eren i ell mateix intuïa en els seus malsons: fets rars i extraordinaris, sobrevinguts, que superen la voluntat i la capacitat de resistència humanes.

No s'imaginava que els daltabaixos pogueren adoptar altres formes, que de vegades avançaren amb la insídia d'un virus, amb la lentitud d'una malaltia silenciosa de símptomes equívocs, que tan sovint es confonen amb manifestacions de vitalitat continguda i es presenten acompanyats de banderes i càntics triomfals. I un dia va començar a advertir estranyes resistències que entre-

bancaven la realització dels seus desitjos, que malmetien les seues raonables expectatives de prosperitat. Va haver d'esquivar obstacles que pareixien sorgir del no-res, que pareixia que havien estat sotjant entre les generoses promeses que li havien estat fetes, com a regals enverinats dins d'un ou Kinder, ous de serp dipositats en la seua ment durant el seu pas pel jardí d'infància, programats per a fer eclosió quan arribés a la maduresa.

I de sobte heus-lo ací, vestit de soldat, entre les bales de l'enemic i les de l'escamot d'afusellament, sobre aquesta espècie d'embarcació tan ridícula com precària, surant en una inestable massa d'aigua, la seua particular llacuna Estígia, que està disposada a engolir-se'l en un tres i no res si arriba a perdre l'equilibri. A ell, a la seua pesada motxilla i a l'insofrible casc que suposadament protegeix el seu cap i en què es cou el seu intel·lecte turmentat. Per això està tan concentrat. Està filosofant entre les boires de la por.

Com s'han arribat a reduir tant les seues possibilitats? Ens acostumem a tindre sempre davant nostre diverses opcions, i de sobte en tenim només una —és a dir, en un sentit transitiu no en tenim cap. En algun moment fem un pas que no podem desfer, que ens duu a altres passos igualment irreversibles que ens menen ineluctablement a la fatalitat. No és gens estrany que l'home del catamaranet se senta perdut sense remei mentre s'enfila amb disciplina militar cap a on li han dit, mentre es caga en el lliure albir i en el fill de puta que se'l va traure de la mànega.